

UJ KELELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Zsidóbeszéd a kamarában

Tehát befejeztetett. Mielőtt befejeztetett, minden elvégeztetett. Sok fontos törvény meg-szavaztatott. Stilszerű a szenvedő alakot használni, mert szegény képviselők, akik olyan sokat szenvedtek, amíg a töméntelen munkát elvégezték, most végre megszűnnek szenvedő alakok lenni, mehetnek nyaralni. Kétségtelen, hogy ebben az elmúlt időszakban sok fontos munkát végzett a kamara. A legnagyobb teljesítmény az agrárreform volt, de nem kevésbé nagy a pénzügyi törvényjavaslat, egyenes, progresszív, jövedelmi, vagyon, fényüzési és ügyleti adószakaszai, amelyekkel az országot vélik talpraállíthatni. Ne felejtjük el a hadsereg-re vonatkozó törvényeket sem és említsük meg még a csavargókról és a dologkerülőkörrel szóló javaslatot, amely ugyancsak ennek az időszaknak a presztizsét növeli. Végezetül még a költségvetést is megszavazták s bár a képviselők nagyrésze még a szűnet kimondása előtt tüntetőleg szabadságotta magát, ezt a szemléstől leszámítva, mintha nem volna különösebb szépséghibája az elmúlt parlamenti idénynek. És mégis! Az utolsó napok egyikén, amikor éppen a költségvetésről folyt a vita, felállott két nemzetiségi képviselő, Brandsch Rudolf szász és Straucher Benno zsidónemzeti és hozzá akart szólni a tárgyhöz. Az elnök nem engedte őket szóhoz. A szászok erre azzal feleltek, hogy Brandsch-sal együtt kivonultak a parlamentből, ígyis száporítván a kivonulással tüntetők számát. A zsidó nemzeti képviselők nem cselekedhettek ugyanezt, mert sajnos, Csernovic zsidó képviselője, mint legutóbb ömaga panasolta nekünk, egyedül, nagyon egyedül van az idegen bukaresti palotában.

A zsidóságnak ez az egyetlen megbízottja nem is engedheti meg magának azt a kedvtelést, hogy haragszomrádot játszon és hátatfordítson. Az ő jelenléte akkor is fontos, ha a környezet nem is akar tudomást venni róla, ha az elnök megtagadva a parlamentarizmus leg-
elemibb szabadságát nem is adja meg neki a szólás jogát: Straucher doktor két óreg örökös szemére szükségünk van nekünk, szükségünk van figyelő fülére, egész mívoltára, mert akár hallgat, akár beszél, az életünkkel, a létünkkel demonstrál. Mi nem ragadtathatjuk magunkat hevessegekre, nekünk mindig, mindenkiel szemben türelmet kell tanusítanunk, nem azért, mert ez a görnyedő, szolgáló alázatosság, de mert ez a kulturánság előzékenysége, a nyugateurópai módor. Másnap, vagy harmadnap, esetleg ötödnap mégiscsak meghallgatnak bennünket. Straucher doktort is meghallgatták. Megkésve, elintéztett dolgok zárt kapuja mögött, de mégiscsak meghallgatták. És nem is kény-szerűségből. Valósággal felfülfeltek rá, amint éles érvre felépített beszédét végigmondta. Még arra is volt ideje, hogy egy-egy megátal-kodott antiszemita kivégezzen. S ez a sokszáz képviselő nemegyszer megtapsolta villogó és talpraesett rögtönzéseit. Így teperte le Cuzát, aki ötször egymásután próbálta kizökkenteni konceptusából: „Cuza ur, ön egy antediluvialis politikus”. S az egész Ház nevetve adott igazat neki. Cuza valóban olyan politikát képvisel, amely a palába, vagy a mészkőbe ragadt pleozauruszok és ichtyozauruszok otromba csontvárait juttatja az ember eszébe.

A legsúlyosabb, bár elegáns vágása azonban a kormányának és ennek a rendszernek szólott. Ebben az országban a zsidók valóság-gal törvényen kívüli állapotban élnek. Egyetlen törvény sincs, amely a nagy és hasznos nem-

zeti kisebbségnek a jogait körülírja. Mindenki tudja, hogy Románia milliós zsidósága milyen jelentős politikai és gazdasági tényező, de vég-eredményben senkise tudja, senkise akar tudni róla. Csak a közigazgatási tényekből, kérvényekből és beadványokból, itt-ott elhangzott nyilatkozatokból lehet megtudni, hogy ez a nép tényleges népe ennek az országnak. Ellen-ben törvénykönyv nem teríti rájuk a védő-szárnyait. Más szabályok rendelkeznek a zsi-dókról a régi királyságban, mások Beszarábiá-ban, mások Bukovinában és az erdélyi zsidó-ságról is csak a régi törvények védelme gon-doskodik. Bezzeg a többi törvényből ki kell hogy vegyük a részünket. Az agrártörvényt a zsidó bérli és a zsidó földbirtokos ellen is készítették. Az adótörvényeket szintén. Mi fizetjük nagyrészt azokat az egyenes, pro-gresszív, jövedelmi, vagyon, fényüzési és ügy-leti adókat, amelyek az állam vagyoni helyze-tét kiegyenésítik. A hadsereg-re vonatkozó tör-

vények is érintik a zsidóságot, mert fiam ugyanúgy odaadja katonának, mint bárki más. Legfeljebb egy új törvény nem érinti, az, amely a dologtalanokról és a csavargókról szól. Ezzel szemben a költségvetésben egyetlen bani sem szerepel a zsidók kulturális intézményei-nek a támogatására. Hiába tanulmányoztam ezt a költségvetést — mondja Straucher doktor — nem láttam benne tételt, amely nekünk szólana. És ezt a súlyos mondatot Straucher már csak a költségvetés megszavazása után mondhatta el, mert előbb a elnök nem engedte szóhoz. Mi nagyon értjük, hogy amikor tör-vényt követelt ez a mi Straucherünk a zsidók jogainak szabályozására, amikor jogegyenlősé-get követelt, az egész parlament frappirozva tapsolt neki; annak az elkeseredett vehemen-csiának, amely a milliós zsidóság ez egyetlen képviselőjéből beszélt, csak tapsolni lehet. Ezekből a tapsokból születik meg majd holnap a mi igazságunk.

Straucher zsidó képviselő beszéde a kamarában

„Igazságot várok a román államtól a zsidók részére” — Sérelmek és kívánságok

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Csak röviden számolhattunk be tegnap Straucher zsidó képviselőnek közvetlenül az erdélyi agrárreform megszavazása után az egész ország zsidósága nevében tett nyilatko-zatáról. A kamara egyetlen zsidó nemzetiségi képviselője a következőket mondotta:

— A képviselőkkjogainak és kiváltságainak a tiszteltbentartása a legegyszerűbb követelmény, amelyet minden parlamentnek szem előtt kell tartania. Ez elemi kötelességévé teszi az el-nöknek, hogy minden képviselő jogát kivétel nélkül megvédelmezze, mert az összes képvi-selők egyenlők. Az elnökség az összes képvi-selők törvényes védelmezője. Az angol parla-ment elnökének klasszikus pártatlanságánál fogva óriási tekintélye van. Konstatálom, hogy a mi kamaránkban sem a házszabályt, sem a jóízű szabályait nem tartják meg. A legeré-lyesebben tiltakozom az ellen, hogy a költség-vetés tárgyalásánál a szólásszabadság megvo-nása folytán nem tudtam beszélni.

Az elnök tiltakozik Straucher szavai el-len, azt mondván, hogy Strauchernek és Brandschnak is megmondotta, hogy meg fogja adni nekik a szót.

Straucher a továbbiakban kijelenti, hogy a parlament bezárásanak küszöbén a kamará-ban fontos törvényjavaslatokat tárgyalnak, ami szerinte igen súlyos hiba.

„Egyedül védem zsidó népem jogait”
Mégis kénytelen vagyok, — mondja Straucher — hogy megtegyem a nyilatkoza-tomat, mint itten egyedüli képviselő, aki véd-em zsidó népemnek a jogait. Kérem tehát, hallgassanak meg, mert mi kötelességtudó pol-gárai vagyunk ennek az országnak. Gyermek-keink katonáskodnak, fizetjük az adókat és küzdünk a román nemzet dicsőségéért.

Cuza képviselő állandóan sértőleg közbe-szól.

Dr. Straucher: Cuza ur, ön egy ante-diluvialis politikus. (Derűtség és taps.) Mi, a volt osztrák-magyar monarchia zsidói hazafias, lojális polgárok voltunk; a monarchia össze-omlása után román állampolgárok lettünk és új hazánknak is jó polgárai akarunk maradni.

Idézi ezután Alexandrescu szenátornak egy jogi szaklapban írt cikkét, amelynek kon-kluzióit hamisnak bélyegzi. A zsidók egyen-jogusításáról szóló törvényt a románok szabá-

don csinálták meg s ezért a leghatározottab-ban követeli a békeszerződés szigorú teljesi-tését.

— Nagyrománia része a civilizált Nyu-gatnak. Alexandrescu szenátor véleménye a külföldön nagyon árt az országnak, mert egye-nesen rámutat arra, hogy nem akarják res-pektálni a vállalt kötelezettségeket. Konstatá-lom, hogy Alexandrescu szenátor a zsidókat a rabzolgaság állapotába akarja visszafülfüsz-teni. Követelem annak a törvényjavaslatnak mielőbbi beterjesztését, amely véglegesen szabályozza a zsidók helyzetét Romániában és a parlament ismerje el az összes zsidók jogait és védje meg őket a zaklatások ellen. Önöknek tudniok kell, hogy egy népet nem lehet a törvényszéki jegyzőkhöz benyújtott kérvényekkel emancipálni.

Állami támogatást kultur-intézményeinknek

Követelem összes kulturális intézményeink elismerését, amelyeknek a román állam kultu-rális életében oly jelentékeny szerepük van. Öszinte fájdalommal konstatálom, hogy intéz-ményeink összeomlanak, mert az állam önké-nyesen jár el.

— Mint hü fia az országnak, emelem fel hangomat és mondom: Románia ne vezettesse magát a sovinizmus által és gondoljon a hábo-ruban hangoztatott elvekre, melyek megkönyvi-tették évezredek ideáljának a megvalósítását.

Mi zsidók követeljük a legteljesebb egyen-lőséget az ország többi állampolgárával. (Taps.) Mikor a király Csernovitzban volt azt ígérte, hogy a népek saját nyelvükön fognak tovább fejlődni. Hogyan lehetséges mégis, hogy Kisenevben egy hivatalnok bezárhatja a zsidó liceumot? A történelem bebizonyította, hogy veszedelmes dolog az erőszak alkalmazása a kisebbségek ellen. Szeretem Romániát és azért mondom, hogy ne térjenek le a jog útjáról.

Rámutat végül arra, hogy a háboru alatt Bukovinában sok zsidó templom és iskola pusztult el és az állam még semmi támogatást nem adott újjáépítésükhöz. Követeljük tehát — folytatta Straucher — az állam támogatását kulturintézményeink, árvaházaink felépítéséhez. A költségvetésben — sajnos — nem látunk iskoláink részére semmiféle támogatást. Képviselő urak! Igazságot várok a román államtól a zsidók részére.

Jeruzsálem zsidói

A politikai funkciók — Hiányzik a zsidó stílus

A manchesteri „Zionist Recorder” című zsidó lapban E. M. Epstein figyelemreméltó cikksorozatot közöl Jeruzsálem zsidóságáról. A cikksorozatból a következő, különösen az erdélyieket érdeklő részt közöljük.

Jeruzsálem zsidósága csak részben ortodox érzelmű. De a nem ortodoxok sem egységesek, ez azonban nem vallási téren mutatkozik, hanem inkább a politikai tagoltságban. Ha a jobbszárnyat nézzük, akkor itt a radikálisnak nyomát sem találjuk, inkább liberálisoknak nevezhetnénk őket, mérsékelték, vagy egyetlen politikai párthoz sem csatlakozni akarnak. Minthogy pártvezetők nincsenek, befolyásuk is nagyon gyöngye és minthogy leginkább a korosabb elem tartozik közéjük, sok politikai jövőt nem lehet nekik jósolni. A Vaad Hair (a városi tanácsban) még helyet foglalnak, de csak kevesen és a hetventagu testületben sohasem léptek fel eredeti tervvel, vagy egy új gondolattal.

A szefardeusok sem politikai testület, sem befolyásos hírközlést nem alakítottak. Tömörüléstük célja mindössze az, hogy az askenázókkal szemben megóvják a saját képzett főlényüket. Van néhány vallási és jóteti intézményük, amelyeket tisztességgel támogatnak és azonfelül összeköttetést tartanak fenn az egyiptomi és szaloniki szefárd testületekkel. Szervezetük még laza és csak akkor lehet a nemzeti erőforrás alapja, ha megerősödik és a közéletükbe intezveben fogják bevonni a zsidó politikát. A szefardeusok kivétel nélkül tudnak héberül, de leggyakrabban még a mörök idejéből magukkal hozott spanyol dialektust beszélik.

Van egy zsidó kereskedő réteg, amely közül sokan részvesznek ugyan a zsidó nemzeti mozgalomban, de a nagy tömeg mindig a régi török világból átvett ideológiák szerint él és csak mostanában tanult meg angolul. A gazdagok adakozók és nagy érdeklődést tanúsítanak a cionizmus iránt.

Körülbelül ezekből tagozódik a zsidóság politikai jobbszárnya, míg baloldalon a munkáspártok allanak. Ezek a munkáspártok azonban nem hasonlíthatók össze más országok munkáspártjaival. Itt erős nacionalizmus a fő indítóró. A palesztinai szocialisták tudják, hogy a munkásság kívánságai, a bérek és munkaidőre vonatkozó követelések, a tisztalás, az élelemmel való ellátás és egyéb szociális javak csak úgy érhetők el, ha az országban becsületes nemzeti politika válik urrá. Jeruzsálemben a szocialisták jórésze még vallási alapon áll. Ezzel szemben egy másik, de sokkal kisebb munkásreakció teljesen vallástalan annyira, hogy népkonyhájukon szombat is főznek.

Van egy szánalomraméltó rétege Jeruzsálem zsidóságának, az úgynevezett „slums”, azok, akik

nem munkából, hanem chaluka-pénzekből tengetik életüket, rosszul világitott, rosszul szellőzött Beth Hamidrasokban. Ez a réteg a társadalmi élettől teljesen távol tartja magát. A középosztály, amely a héber nyelvet leginkább istápolja, inkább él társas életet. Színházakba, koncertekre, felolvasásokra járnak, amely utóbbiak leggyakrabban tancmúltsággal végződnek. A „Beth Haam”, a népház a leglátogatottabb helyek egyike.

A felső rétegek azokból alakulnak, akik mostanában jöttek Angliából. Tartózkodók, előkelők és csak ritkán láthatók a nép sorai között. Minden rétegződésben azonban bármi inkább észlelhető, mint igazi, a régihez kapcsolódó zsidó életre való törekvés. Kialakulatlanul mutatkozik itt még a gólusz, a kelet és az európaizáló törekvés. Jeruzsálem híján van egy, a zsidó karaktert kifejező nagy vonásnak. Ezt inkább megtalálhatjuk a gyarmatokon, ahol a zsidó kultúra már vér és ideggé lett a fiatalságban. Ezeknek már vannak célkitűzéseik, vannak zsidó gondolataik és zsidó érzéseik. Lehet remélni, hogy nemsokára határozott zsidó stílus fog bevonulni a gyarmatok felől a fővárosba és mindenüvé a külföld zsidóságához.

— A Bönöth Haallijah Herl-gyászünnepe. A Bönöth Haallijah lázasan készülődtek a kedden este a Redout nagytermében megtartandó Herl-gyászünnepe, amely impozáns keretek között fog hódolni Herl emlékének. Több mint száz leány tárazodik a gyászünnepelel megrendezésén, amely olyan nagyarányú lesz, komor szépségeiben olyan megindító, amilyen még nem volt Kolozsváron. A Bönöth Haallijah leányai három előképet fognak bemutatni, a zsidó história három jelenetét. Az egyik bibliai részlet Salamon királyt, Dávid fiát mutatja be, az elmélyedő bölcs költőkirályt, amint magabamerül, belemeríti gondolatait az élet végességébe, eltűnődik a céltalanságokon, mert mint a zsolzár mondja, minden húságok húsága. A második előkép Babylon vizet mutatja be, Babylon vizeinél zokogó zsidó dalosokat, akik a fűzre akasztják hárfáikat, mert nem dalolnak vidám dalokat elnyomóiknak és Cionról emlékeznek. A harmadik előkép Ruth bucsuját mutatja be, bucsuzkodását szülőföldjéről, a moabiták országtól, ahonnan követve elhunyt ura anyját Noemit, elmegy Jiszrael országába. E három impozáns megjelenítésen kívül Fischer Tivadár, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke emlékebeszédet mond, Giszkalay János erre az alkalomra irt versét olvassa fel. A gyászünnepelel még egyeb, a gyász méltóságához illő program-számai is lesznek.

Megváltoztatják az összes vonatok számát

A folyton változó menetrend — Mozgalom a stabilizálásért

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A CFR. reorganizációja még mindig nem fejeződik be. A vezérigazgatóság az üzletvezetőségekhez naponta küld különféle rendeleteket, amelyekben részint új intézkedéseket, részint a meglévők megváltoztatását hozza tudomásukra. Legújabb leirata szerint a CFR. összes vonatainak számát másokkal fogják kicserélni. Ez rendkívül súlyos következményekkel járó intézkedés, mert a számok megváltoztatása a vasutasok egész menetrendi tudását, amely a megszokott számokhoz fűződik, megbolygatja. Ezenkívül ismét egész sereg menetrendi változás lesz, amely pontosan még nincsen megállapítva.

A folytonos változtatások nemcsak a vasutasokat, hanem a közönséget is kellemetlenül érintik, amely a sok különböző intézkedés között nem tud eligazodni. Számtalanszor megtörténik az az eset, hogy valaki egy meglévő menetrend szerinti megy ki az állomásra és az állomáson, egy időközben kiadott rendelet miatt, már nem találja ott a vonatot, mert sokkal előbb elindították. A rendeletek ugyszólván egymást követik, ami olyan bizonytalanságot teremt, hogy ma senki nem készíthet utazási programot.

De nemcsak a személyszállítást, hanem az áruforgalmat és ezáltal az egész gazdasági fluktuációt károsan befolyásolja a CFR. vezérigazgatóságának ingadozó magatartása. Az igazgatóság rendszertelen munkáját bizonyítja az az érdekes körülmény is, hogy a néhány héttel ezelőtt kiadott hivatalos menetrend megjelenése után, néhány napra már számos vonat közlekedési rendjét változtatták meg.

Ennek a hátrányos állapotnak, ennek a rendszeressé vált rendszertelenségnek megszüntetése érdekében most összefogtak az összes romániai üzletvezetők, akik tegnap Bukarestbe utaztak, hogy ott véleményüknek kifejezést adva, a lehetőség szerint végleges és szilárd menetrend megalkotásáta bírják a vezérigazgatóságot.

Választások Svédországban

Stokholm, jul. 21. (Damian.) A király elnökletével ma koronatanács volt, amelyen elhatározták, hogy a kamarát feloszlatják és új választásokat irnak ki. A választások szeptember elsejétől 30-ig lesznek.

Támár

— Kis regény —

Irtá: Giszkalay János (16)

— Bizony, — hallatszott a bokor sűrűjéből, — amióta ez az ebreus megérkezett, Astarót lányainak rosszra fordult a sorsa. Valami Jákóbnak vagy Jiszraélnak hívják, de közönségesen csak a sátorlakó fejedelemlenek ösmerik és igen hatalmas ur, tizenkét fia van neki, mind erős emberek, akik pusztává tették Söchem városát és királyok hadseregét hányták kard élére.

— Bosszulja meg a nagy Bált, — hangzott a felelet, — de hát nem lehetett ellene semmit se tenni? Avagy megszűntek már a varázslatok Chebron hegyai között?

— Más isten védi őket, — mondotta az előbbi hang, — nem használnak ő ellenökben kanaánita varázslatok. Mikor megjötték, első dolguk volt, hogy Mamré ligetében lerombolták Astarót házát és elűzték Astarót lányait. Könnyen tehetők, övek volt a liget, még a sátorlakó negypajja, a nagysejk Abraham vásárolta meg Etrontól és a Chét fiaitól a mezőséggel együtt négyezer ezüst sékelért. Mondják, hogy temetkezni helynek vásárolta meg és oda is temetkeznek, a kétszajú barlangba, akit Machpelának hívnak és ott van Mamré ligete előtt.

— Nyelje el őket a feneketlen mélység, — mondotta a másik.

— Nyeli is, nyeli is, — hallatszott újra

az előbbi hang, — a nagy Astarót bosszút állt leányai elűzéseért. Nászuk éjszakáján fojtja meg őket Astarót. Egyiköknek két fia pusztult el egymásután és mindakettő, a menyegzője estéjén. Utána meg a felesége halt meg. Most aztán úgy kóborol vészett keservében a hegyek között, mint aki maga elől menekül, pedig ő a leghatalmasabb közöttük és orozlánt tud agyonujtani öklének egyetlen csapása.

— Oroszlánt! — csudálkozott a másik hang.

— Igen, — mondotta az előbbi, — az ebreus Juda ez, legerősebb a tizenkét erős között és félelmetesen hatalmas férfiú.

— Rosszul teszitek, — mondotta a másik oktató hangon, — mivelhogy segítségére köllene sietnetek Astarót bosszujának. Lefonyadtak-e már Astarót lányainak ölelő karjai, avagy öllüknek varázsa apadt-e ki?

— Hagyd csak, — nyugtatta meg az első, — Juda, a hatalmas ebreus, most már minden éjjel együtt áldozik az Astarót lányai- val, de ugylátszik, hogy elpusztíthatatlan nagy az ő ereje...

Velőtrázó sikoltás hasított át a füledt levegőn. Támár csuklón markolta Elióramot és lelkének eliszonyodásában rohanva vonszolta magával, le a domh lejtőjén és el, csak el az Astarót asszonyai közül.

A bokor sűrűjéből két meglepett, csudálkozó arc bámult kifelé. A lefolyó izzadság barna sávokat rajzolt csupasz, festett arcukra és nem lehetett megállapítani, melyik közülök férfi, melyik nő.

Tizedik fejezet

— No hiszen! Erdemes is volt úgy megijeszteni az embert — mondotta Elióram másnap, hogy az emlékek fölkerőztek belőle, meg aztán valamiről csak kellett beszélni, mivelhogy Támár nagyon is hallgató kedvében volt és Elióram ezt nem szerette. Igazán is jó ember volt ez az asszony, csak épen hogy a maga módja szerint és nem lehetett bűnének fölróni, ha hosszú megszokás után is lelkében még mindig idegentül hatott a kaldaus nemzetiség különös eszejárása. Hogyan lehetett ezt is olyan nagyon szívére venni Támárnak? Igazán nem értette. De azért egy kis felejtetni akaró megröstelkedés is ott rejtőzött szapora beszédeben, mert jól emlékezett még arra a rémült tekintetre, ahogyan Támár nézte őtet, mikor szemei akarátlanul is fölcsillogtak a régi, meghitt kanaánita misztériumok láttán.

— Ugyan, már mit emészted magad, — mondotta újra Elióram és kifülett a szoba szőnyeges ajtaján. Száz meg száz asszonyhang távolodó éneke szűrődött be elhalón, a karavánut felől.

— Mennek már tovább, — mondotta halkan Elióram, mert észrevette, hogy Támár is odafigyel a messziről döngő karénekre. — A Pétaeh-Enájimbeli Astarót háza két hétig gazdátlanul fog állani.

— Hogyan, hogy gazdátlanul? — kérdezte Támár és maga se tudta miért, csak úgy kiszaladt száján a kérdés.

Elióram örült, hogy Támárt végre szóra birta és nagy igyekezettel magyarázott a sémita lányának.

Budapestten letartóztatták a kurzusellenes ujságírókat Szász Zoltán, Bánóczy László, Berkes Imre, Gergely Győző, Veér Imre börtönben — Madzsar József eltűnt

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A magyar nemzetgyűlésen egymásután teregetik fel a kurzus bűneit. Most már nemcsak Dróczy Győző és Andaházy-Kasnya Béla intéznek a kormányhoz interpellációkat a bűnösök és tömeggyilkosok megbüntetésére, hanem a kurzus legelvakultabb exponensei is: Benicsky Ödön egymásután hozza a felszínre az elmúlt két esztendő legszörnyűbb titkait. Míg a nemzetgyűlésen már-már elhangzanak bátor hangok (amelyek motívumait nem keressük), a kormány újabb és újabb perekkel igyekszik a közvélemény figyelmét a terrortól elterelni. Mivel a Tisza-pör komédiába fullad, a végtelenségbe nyúlik most,

a Károlyi-kormány tagjai ellen kovácsolnak új vádakat.

Windischgrätz herceg a burgonyapanamista hamis adatokkal igyekszik kompromittálni az első forradalom résztvevőit. De ez se elég, a terror, amely már fuldoklik a maga bűneiben, ráveti magát a sajtóra, üldözőbe veszi azt a néhány liberális gondolkodó író és ujságíró, aki ma még Magyarországon van.

Szász Zoltán, a bátor magyar ujságíró, aki már a kommuné alatt is megmutatta bátorságát, legutóbb, mint ismeretes, letartóztatták, de kihallgatása után — legalábbis azt jelentették Budapestről — szabadlábra helyezték. Most azután kiderült, hogy

Szász Zoltánt nem helyezték szabadlábra,

örizetbe vették és ma is fogva tartják. De nemcsak Szász Zoltán, aki a magyar ujságírás egyik reprezentánsa, ül börtönben, börtönben ül Bánóczy László is, a finomtollu esztéta, az egykori Thalia-színház megalapítója, börtönben ül Gergely Győző, a „Népszava” munkatársa és megdöbbentő körülmények között

eltűnt dr. Madzsar József, európai hírű tudós,

Jászai Oskár benső barátja, egyetemi tanár, aki a budapesti statisztikai hivatal igazgatója volt.

Ezek a letartóztatások és eltűnések összefüggésben vannak egymással. Tudott dolog az is, hogy a budapesti rendőrség már hetek óta nyomoz a Bécsben megjelenő „Jövő” budapesti szerkesztői és munkatársai után. A „Jövő”, amely legalább annyira polgári lap, mint szocialista, amely legalább annyira távol áll a kom-

— Tudod, a föltámadás ünnepeket van-
nak mostan. Bál Zevuv papjai kezdik meg a
szent körmenetet és utjokan minden ligetből
magukkal viszik Astarót lányait, meg a kör-
nyékbéli asszonyok is vőlör tartanak és sz
ünnepi nép egyre szaporodik, minden szent
ligetben újabb ünnepegyűlteket várják a kör-
menetet, de minden ligetben csak egy éjszakát
időznek, aztán mennek tovább, Zevuv papjai
a szent bikával és a kadésák a föltámadott
Astarót szobrával és ezer meg ezer asszony
követi őket a legközelebbi szent ligetig, ott
aztán újra így megy és ezek a növekedés
hetei, tizennégy napig tartanak, addig, amíg
Astarót csillaga, a hold növekedésben van.
Ekkor aztán következnek a fogyatkozás napjai,
a körmenet visszaérkezik kiinduló helyére, min-
denütt elmarad egy liget asszonynepe, a többiek
mennek tovább míg az utolsó liget is hazaér-
kezik és legutóljára a Bál-Zevuv papjai marad-
nak és amíg vissza nem érkeznek, addig üre-
sen állanak az Astarót házai, de senki se
merna ilyenkor átlépni a küszöbét, avagy csak
a liget tájkára is menni, mert szent varázs
védi Astarót lányainak üres hajlékát és a Ze-
vuv papjainak átka fogan meg azon, aki csak
be is pillant az ajtón.

A fiatal leány már megint oda se figyelt.
A ház kapuja előtt hangos beszéd hallatszott.

— It lakik-e vajjon a tiszteletre méltó
Ujai, Elióram urasszonyom apja? — kérdezte
hangosan egy erdős, reszketős hang, de fele-
letre már nem is jutott idő.

(Folytatjuk.)

munizmustól, mint a fehér kurzustól, a Bécsi Magyar Ujsággal együtt hatásosan és bátran harcol a Horhy-rezsim ellen, Budapestről állandóan tudósításokat közölnek, amelyek súlyos vádakat tartalmaznak Horthyék uralma ellen és amelyek ezen az úton belekerülnek a világsajtóba és kompromittálják a mai Magyarország vezetőit, akik olyan hangosan hirdetik a konszolidációt. A budapesti rendőrség e közlemények szerzőit, a „Jövő” budapesti tudósítóit keresi, nemcsak azért, hogy bosszút álljon, — a bosszu a kurzus ellene, — hanem azért is, hogy új pereket, új szenzációkat teremtsen és

leküsse a közvélemény figyelmét.

Szász Zoltán több cikket írt a Jövőben a saját nevével, ezekben a cikkeken azonban távolról sincs benne a hazaárulás szelleme, tárgyilagossá jőzan kritika, amelyet ha tényleges sajtószabadság lenne Magyarországon, bármilyen magyar ellenzéki lapban meg lehetne írni. Annál kevésbé politikai természetűek azok a cikkek, amelyeket Király György írt. Bánóczy pedig mindössze egy szinkritikát közölt a Jövőben. Még az elfogult budapesti rendőrségnek se jutott volna eszébe, hogy ezeket az embereket üldözze, ha egy

exaltált, betegesen hazug, gonoszindulatú nő

nem kerül az események középpontjába. Ez a nő Bánóczy László elváltban lévő felesége, Kovácsné-Balog Vilma.

Balog Vilma valamikor színésznő volt, majd ujságírói és írói ambíciói voltak. A nagy budapesti lapokban több nagy riportja jelent meg, amelyeket az tett szenzációssá, hogy mindegyikről kiderült, kitalálás és egyetlen szava sem igaz. A legnagyobb botrány akkor volt, amikor Carmen Sylva román királynőtől közölt interjút és kiderült róla, hogy soha Carmen Sylva színe előtt sem volt. Ez a beteges gonosz nő

bosszúból azért, mert a nála- nál jóval fiatalabb finomlelkű Bánóczy László két évi há- zasság után most el akart válni tőle,

feljelentette a rendőrségen és a katonai hatóság-
nál. Bánóczyt e feljelentés alapján vitték a
Hadik-laktanyába a körletparancsnokság T. osz-
tályának nyomozótisztjei. Ugyanekkor házkuta-
tást tartottak Balog Vilmanál is, akinek első
férjétől származott fiáról, Kovács György orvos-
tanhallgatóról olyan iratokat találtak, amelyek-
ből kiderült, hogy szocialista érzelmű.

Az adatok alapján Kovács Györgyöt szin-
tén letartóztatták. Ezután gyors iramban tör-
téntek a letartóztatások. Az összefüggés mind-
járt világos lesz. Balog Vilma kétségbeesve
látta, hogy bűnös szándéka őt is sújtotta. Fel-
kereste Hajdó rendőrfelügyelőt, a sajtóügyi cso-
port vezetőjét és könyörgött neki, hogy bocsássa
szabadon fiát. Hajdó erre hajlandó is volt, az
ár érte

kutassa ki Balog Vilma, hogy kik intézik a bécsi hírszol- gálatot.

Balog Vilma ezt épen annyira nem tudta ki-
kutatni, mint maga a rendőrség. De hogy fiát
kiszabadítsa, ártatlan emberek nevét, akiket a
„Népszava” szerkesztőségében látott, ahová
maga is feljárt, adta a rendőrség kezére. A
letartóztatások tehát a hazug feljelentésen
folytak tovább. Balog Vilma a Népszavánál
néhányszor félt látta Szász Zoltánt, aki ott
cikket diktált, Madzsar Józsefet, aki szintén
dolgozott néha-néha a Népszavához és Gergely
Győzőt, aki a „Népszava” segédszerkesztője
volt. Kiesztelt és valószínűnek látszó mese ke-
retében ezeket az ujságírókat denuncialta.

Ekkor történt Szász Zoltán letartóztatása.

Ekkor tartóztatták le Király Györgyöt is akit

azonban Babits Mihály és Tóth Árpád közben-
járására szabadlábra helyezték. Megindult a
hajza a „Népszava” szerkesztősége ellen is,
mert a vád szerint onnan telefonálták Bécsbe
a pesti híreket. Letartóztatták Gergely Győzőt,
a „Népszava” munkatársát és Szerdahelyinét,
a „Népszava” gépirónóját. Megindult a hajza
Madzsar József után is. A detektívek a laká-
sán keresték, de Madzsar, akinek jelenleg fog-
orvosi praxszisa van Budapesten, nem volt
otthon. Madzsart a katonai nyomozók is ke-
resték. Epen amikor a detektívek a lakásán
tartózkodtak, telefonált Madzsar haza a fele-
ségének és azt mondotta, hogy azonnal haza
megy. Valószínűleg

utközben a nempolgári ható- ságok elfoghatták és isme- retlen helyre elhurcolhatták,

mert Madzsar nem tért haza és azóta nyoma-
veszett.

Balog Vilma kiesztelt meséje így juttatott
börtönbe több kiváló magyar ujságíró. Ezért
kell fogságban tölnie július 10 ike óta Szász
Zoltánnak is. Idetartozik, bár nem kapcsolódik
bele a „Jövő” nevével indított hajzába az is,
hogy

a rendőrség letartóztatta Ber- kes Imrét, a „Szózat” segéd- szerkesztőjét.

A „Szózat” a kurzuslapok lehangosabbjai
közé tartozik. Berkes saját kollegái rossz szem-
mel nézték, mert nem tartották őszinte kurzus-
barátnak. Berkes Imre egyébként sokáig volt a
„Pesti Napló” és a „Pesti Hírlap” segédszer-
kesztője és jónevű író. Állítólag azért tartó-
ztatták le, mert egy éjjel az Otthon körben
kurzusellenes kijelentést tett. Letartóztatták
még Veér Imrét, a köztársasági párt egyik
elnökét is, aki szintén író és most legutóbb is
Ady-matinét akart rendezni.

A lakáshivatal új főnöke

Dr. Babes Titusz programja

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Dr. Babes két hete vezeti egyelőre ideig-
lenesen a lakásügyeket, mint helyettes főnök.
Néhány nap mulva véglegesen megoldódik a
lakáshivatal kérdése. Akkorára megjelenik az
új lakásrendelet, melyről Babes dr., aki szintén
résztvett a megalkotásában, a következőket
mondotta:

— Negyven éven át vettem részt a ma-
gyar közigazgatásban és soha még olyan rossz-
szul szerkesztett rendeletet nem láttam, mint
az 1917. évi háborús lakásrendelet. Ezt alig
lehet a mai viszonyokra alkalmazni. Egyébként
minden rendelet jó vagy rossz volta attól függ,
hogy miként értelmezik. A rendeletnek egyetlen
helyes rendelkezése, mely a lakáspekulánsokra
vonatkozik. Eszerint azt, aki a fölösleges laká-
sait be nem jelenti, hat hónapig terjedő börtön
és 2000 koronáig pénzbüntetéssel kell sújtani.
A kétezer koronát Tanasescu belügyi államtit-
kár 10.000 leire változtatta s ha büntetésre
kerül a sor, a legmagasabb büntetést fogjuk
alkalmazni és a büntetés végrehajtása a hiva-
tal joga lesz, nem a rendőrségé.

— A kinevezésem valószínűleg még ma
megtörténik. Részletes programot még nem
adhatok ugyan, de azt már is kijelentem, hogy
feltétlenül rendet fogok teremteni nemcsak a
lakásügyek, hanem a lakberek terén is. Tölem
telhetően pártatlanul fogom az ügyeket elin-
tézni. Nagy urak és protekciók előttem nem
léteznek. Csak az igazságot fogom szem előtt
tartani. Néhány embert becukatok, a gazem-
bereket kitoloncoltatok és ezzel remélhetőleg
véget fogok vetni az anomáliáknak. Kizárólag
olyan embereket fogok megtérni Kolozsváron,
akik hasznára vannak a köznek.

— Nagyon megnehezíti a munkát, hogy
a hivatal mostani helyisége egyáltalán nem
megfelelő, a személyzet pedig járatlan az ilyen
ügyekben. Ezért van állandó torlódás, amely
nemcsak a várakozókra kellemetlen, hanem
minket is nagyon akadályoz az ügyek gyors
elintézésében. Elsősorban ezeken kell változ-
tatnom és remélem, hogy működésem általános
megelégedést fog eredményezni.

Királyi kézirattal bezárták az ülészakot

Kísérletek a válság megoldására — A liberális pártiak lemondottak mandátumukról — Uj választások várhatók

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, jul 21. A kamara ülészaka ma királyi kézirattal bezárult. A válság megoldására most folynak a döntő királyi kihallgatások. A király ma kihallgatáson fogadta Averescu miniszterelnököt, Argetoianu belügyminisztert, Vajda, Duca és Mihalache ellenzéki vezéreket. A legérdekesebb volt Mihalache kihallgatása, akihez a király számos kérdést intézett. Azután magához kérte a király Bratnaut, a liberálist párt vezérét, aki előterjesztette azokat az okokat, amelyek előidézték az ellenzéknek a parlamentből való kivonulását. Kihallgatáson volt még Inculetz a beszárulási parasztpárt vezére és Titulescu miniszter is.

A kivonult képviselők — a liberális pártiak kivételével — nem mondanak le mandátumukról. Általában a helyzetet úgy ítélik meg, hogy az új választások elkerülhetetlenek. Össze várható a parlament feloszlatása és emiatt a koronázási ünnepek is eltölödnek.

A kamara utolsó ülése

A kamara tegnap délutáni ülésén Chiorecu alelnök elnökölt, a miniszterek közül Argetoianu, Petrovics, Valeanu tábornok és Gróza van jelen.

A vízforgalmi törvényjavaslat és az idegen állampolgárok zárlat alatt levő vagyonának likvidálásáról szóló javaslatot megszavazták.

Dumitrescu, a Ház mentelmi bizottságának elnöke felolvassa a bizottság határozatát, mely szerint Trofimov képviselőt, akit Spanescu asszony meggyilkolásában bűnrészességgel vádoltak, mint feltétlenül ártatlant, nem adja ki, mert zaklatást lát fenforogni. (Trofimov még ma is le van tartóztatva.) Ugyancsak elutasította a mentelmi bizottság a dr. Ghilezan Livius ellen indított kiadatási kérelmet, mert nem látta beigazoltnak, hogy az ellene emelt vád, — rubelspekuláció — alapos volna, sőt ellenkezőleg a vád alapjául szolgáló ügyben az államnak tekintélyes jövedelmet szerzett.

A kamara elfogadta a mentelmi bizottság javaslatát, majd megszavazta az erdélyi és bánáti járásbírók hatáskörének kiterjesztéséről szóló javaslatot is.

Averescu tábornok a kamara lelkes tapsai között felolvasta az ülészak berekesztéséről szóló királyi kéziratot, amely így hangzik:

A királyi üzenet

Képviselő urak! Szenátor urak! A törvények, amelyeket önök a parlament első rendes és meghosszabbított ülészakában alkottak, fényes bizonyítéka annak, hogy önök átértékelték azt a feladatot, amellyel az ország bizalma önöket felruházta és tudták, mi a kötelességük. Az agrárreformot kétharmad többséggel megszavazták és az alkotmánytörvénybe beleírták azokat az elveket, amelyek a törvény alkalmazását biztosítják, megoldották Önök ezt a vitális kérdést és a mi parlamentünk történetét néznek egyik legfontosabb aktusát elvégezték. Ezért a nagy műért az ország örökké elismeréssel lesz. A Kárpátokon túli és a bukovinai csatlót területek agrárreformját is megszavazva, az egész birodalomra nézve elintézték ezt a kérdést. Ezen a biztos alapon fog az új Románia gyors és biztos lépésekkel haladni a felvirágzás és siker útján. A szociális igazságtétel szellemétől áthatva, amely alól ma senki sem vonhatja ki magát, egy más nagy művet is elvégezték, amikor tető alá hozták az egyenes és progresszív jövedelmi adókról, a vagyonadóról és a havi vagyonokról, továbbá az örökösödésről szóló adótörvényeket, kapcsolatban a fényűzési és ügyleti adókkal. E törvények egész komplexumukban Európa egyik legfontosabb problémájának sikeres megoldását képezik. A munkáskérdések szanálását célozzák a munkásbiztosításról, a szakszervezetekről, a csavargókról és a koldusokról szóló törvények. Ezek s más kisebb törvényjavaslatok jelei annak, hogy önök el vannak telve azzal a szociális szellemmel, mely ma egész Európát elönti. A költségvetés megszavazásával az ország pénzügyi helyzetének egyensúlyát biztosították. A hadseregre vonatkozó különböző törvények megszavazásával pedig bizonyították, hogy binnak abban a hatalmas erőben, amelyet hadseregünk reprezentál.

Köszönetet mondok azon munkáért, amelyet önök kifejtettek az államélet minden dolgában és

azon meleg támogatásért, amelyben kormányomát részesítették. Kérem a Mindenhatót, terjessze ki védelmeiket egész Románia jólétére.

Ezzel a jelen ülészakot befejezettnek nyilvánom. *Ferdinánd.*

Mennyit kap Románia a jövótételi összegekből

A szenátus tegnapi ülésén a háboruban károsultak kártalanítására vonatkozó törvényjavaslatot tárgyalták.

Titulescu pénzügyminiszter kifejti, hogy a javaslat nem jelenti azt, mintha Románia lemondott volna a legyőzött államoktól neki járó kárpótlásról. Hibáztatja, hogy a németek által fizetett kártérítési összeget a nagyhatalmak osztották fel, a kisebb hatalmak megkerdezése nélkül. Spaaban tiltakozott is Románia képviselője, hogy a Románia és a többi kisebb állam részére megítélt 132 milliárdból oly jelentéktelen részt — 1 százalékot — akarnak adni. Most a külföldi lapok szerint újabb felosztás történt, amely szerint 6.5 százalék jutna a kisállamoknak, illetve 5 százalék Szerbiának és nekünk a többiekkel együtt csak 1.5 százalék. Mint pénzügyminiszter nem tud hitelt adni a híreknek, mert ha igazak lennének, akkor senki másnak nem lenne ebből haszna, mint ellenségeinknek, veszélyeztetve látván azt az egyetértést, melyet mi a legnagyobb fontosságúnak tekintünk. A szenátus egyhangúlag megszavazta a javaslatot.

A kivonult képviselők mandátuma

Az ellenzéki pártoknak a parlamentből történt kivonulásával kapcsolatban a kamara elnöke az összes kivonultakhoz levelet intézett, amelyben megkérdezi őket, vajon kivonulásuk egyúttal mandátumukról lemondásukat is jelentette-e? Ez esetben ugyanis a megüresedett mandátumok betöltése iránt meg kell tennie a szükséges intézkedéseket.

Az elnök levelére ma számos válasz érkezett a különböző ellenzéki frakciók részéről, amelyben mindannyian kijelentik, hogy kivonulásuk nem jelenti mandátumukról lemondásukat. Közöttük van Vajda válasza, aki hangsúlyozza, hogy a Maniu által felolvasott deklaráció nem lemondási nyilatkozat, továbbá Maniu levele, aki a következőket írja: Válaszolva 4411. számú július 18-án kelt b. soraira, van szerencsém közölni, hogy a július 16-án általam felolvasott deklaráció nem foglalja magában sem az én, sem társaim lemondását képviselői megbízatásukról.

A nemzeti párt tagjain kívül a parasztpárt számos tagja szintén ily értelemben válaszolt és egészen bizonyos, hogy ma estig az összes szenátorok és képviselők eljuttatták illetélmű nyilatkozatukat a parlament elnökségéhez.

Tekintettel arra, hogy a liberálisok deklarációja szerint ők mandátumukról is lemondának, konstataható, hogy Jorgát kivéve eddig egyetlen ellenzéki képviselő sem csatlakozott hozzájuk.

A miniszterelnök visszahívja az ellenzéket

A törvényhozó testület ülészakának berekesztése után a kormánypárti szenátorok és képviselők a szenátus üléstermében értekezletet tartottak. Averescu tábornok köszönetet mondott a többség minden egyes tagjának a támogatásért, melyben a kormányt részesítették, miáltal lehetővé tették, hogy ez ülészakban korszakalkotó szociális reformokat valósítottak meg. Ez megerősítette helyzetünket és meggyőztette ellenfeleinket, — mondotta a miniszterelnök — akik komolyabb politikai orientációt kénytelenek keresni. Ezután áttért az általános politikai helyzetre, kapcsolatban az ellenzék kivonulásával. Megállapítja, hogy tisztán személyi okokból a parlamentből kivonulni, neveltséges dolog, viszont ha valaki politikai okokból elhagyja a harc színhelyét, tudjuk, milyen jelző illeti a harcból megszökötteket. Lovagias ellenfél lévén, ma újból felhívtuk az ellenfelet, gondolja meg a dolgot, jöjjön vissza és tartsa meg a mandátumot, amely kötelezi őt arra, hogy lelkiismerete és választóinak érdeke szerint dolgozzék.

PIS PUS

☆ A londoni „Times” tiltakozik. Hosszu hasábokon keresztül és az egész kulturemberiség nevében. És valljuk be, hogy igaza van. Monakó fejedelemség nyaraló helyein egy új sportágat fedeztek föl a szórakozni vágyó emberek. Minden nemű és fajta szelídített madarat kalitkába zárnak, akkor aztán felszabadítják a kalitka ajtaját, a szegény madár azt hiszi, hogy ütött a szabadulás órája, de alig röppen ki a kalitka ajtaján, ott áll válhoz kapott puskával a felszabadító és — lepuffantja. Hát valóban, ez olyan durva, gonosz, embertelen sport, ami ellen méltán tiltakozik, a szent emberi kultúra nevében, Anglia legnagyobb lapja. De ha már ennyire vagyunk, felhívjuk a londoni „Times” figyelmét egy minden monakóinál nagyobb méretű kalitkára, amelynek ajtajában tizezrével puffantják le a szabadulni vágyókat. Ukrajna ez a szörnyűség kalitka és jaj, jaj, már nagyon sokan, túlságosan sokan szabadították föl eddig is és a felszabadított ajtóban tizezrével puffantják le a kiröpülő, a menekülni vágyókat. A törökök a tatároktól szabadították föl, a leageyek a törököktől, az oroszok a lengyelektől, a németek, az oroszoktól, az ukránok a németektől, a bolsevikiek Petljurától, Denikin a bolsevikiektől és így tovább a végtelenségig. A nagy kalitka ajtaja föl-föl pattant, a fogoly madarak, szegény zsidók, szárnycsapkodva röptek neki a „felszabadított” ajtónyílásnak, belé, a készenálló sportoló urak fegyvertüzebe. A „Times” tiltakozik a monakói madárölő sport ellen. Szép. Emberséges. És lám milyen jó mégis közönséges madárnak lenni. Az ő legyilkolásuk ellen legálább tiltakoznak...

(—) Antediluvialis politikusnak nevezte Straucher zsidó képviselő a román kamarában Cuza urat, aki minden alkalmat megragad, hogy a zsidó nép jelentőségét, képességeit és érdemeit kicsinyítse. Özönvíz előtti időből származó, kőkorszak maradvány tehát Straucher szerint és szerinte is a Cuza-féle típus a modern demokráciák parlamentjében. Hiába vitatkoznak velük, céltalan a perbeszálás, mert hiszen a logikai érvek elől légmentesen dugaszolták be ezek az urak füleiket. Nőé naivul azt hitte, hogy csak azok éltek túl az özönvizet, akiket ő bárkájában magával visz. Pedig leülepedések, megkövesedések, rétegződések által minden szerves és szervetlen lény túlélte az özönvizet. De amíg az antediluvialis szervetlen lények csupán múzeumi látványosságok manapság, a szervesek közül egynéhány felett határtalanul vonult el az idők sokaság özönvízáradata. Ott élnek, beszélnek és cselekednek még az özönvízelőtli időben, de a való élet rég túlhaladt rajtuk, nemcsak bárkával, de gőzmozdonnyal és repülőgéppel.

○ Egy exaltált asszonytól válik a férje, az asszony rohan a rendőrségre és férjét titkos bolsevistának mondja. A rendőrség szívesen hiszi el, letartóztatja a férjét és így az asszony a legrövidebb uton földi igazságot vesz. Ez csak egy eset. Ez csak Bánóczy László író és Balog Vilma örvényő amazon esete. Ez csak egy tünet, amely mögött azonban ottvan az egész mai Magyarország erkölcsese. A kétesztendő fehér terror alatt a személyi bosszuban mennyi áldozat bukkant el? Akinek ellensége volt, aki ellenséget szerzett, számolhatott személyi biztonságával és életével is. Csak a feljelentés kellett és a bosszúgép megindult, az áldozat, akinek nyaka köré fonták a hurkot, hiába zokogta ártatlanságát, a névtelen levél vagy a szóbeli feljelentés elég volt arra, hogy az internálás poklába vessék vagy a Duna medrébe. A tragikus ezen a tömeggyalázon túl Szász Zoltán, Gergely Győző és Madzsar József sorsa. Mert nekik még anyai közönsége volt Balog Vilmaéhoz, mint Bánóczy Lászlónak. És mégis ők is belesodródtak abba a hiúarba, amelyet ez az örült nő kavart, ott fuldoklanak és le tudja, kiszabadulnak-e belőle. Ez a magyar világ Balog Vilmaké, a tóbolyultaké, a gyűlölnitüdöké az esztelenül bosszúloké. Ezen a magyar világon a Balog Vilma szabadon járhatnak (holott: kényszerrel) honyt kellene helyezni rájuk) és a becsületes Szász Zoltánok a börtönben sinylődné

A belgrádi merénylet ügye a magyar nemzetgyűlésen

Bánffy külügyminiszter nyilatkozata — Nyomoznak Orgovány ügyében

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Budapest, július 21. A magyar nemzetgyűlésen Tomcsányi miniszter négy javaslatot terjesztett be, többek közt a felsőház visszaállításáról is. Karafiáth Jenő meginterpellálta a külügyminisztert, van-e tudomása arról, hogy a belgrádi merénylet és a magyar bolsevista propaganda közt összefüggés van; van-e tudomása, hogy egyes sajtóorgánumok megrágalmazták a magyar kormányt, hogy köze van a belgrádi merényletnek; van-e tudomása, hogy a bécsi emigránslapok jelentéseket hoznak a magyar nemzetgyűlésről és a képviselők beszédeiről tendenciózus cikkeket közölnek.

Bánffy külügyminiszter válaszában örömet fejez ki, hogy a belgrádi merénylet nem sikerült. Kijelenti, hogy a magyar nemzet ismételt figyelméztette a szomszéd államokat a bolsevista aknamunkáról, már csak azért is, mert az egész polgári társadalomnak közösen kell védekeznie a bolsevizmus ellen. Bejelenti, hogy a magyar sajtótermékeknek külföldre való behoztatására megtett lépések eredménnyel bíznak, egyben tárgyalni fog Ausztriával, hogy jövőben akadályozza meg, hogy sértő közlemények jelenjenek meg az ottani lapokban.

Ezek után Tomcsányi bejelenti, hogy a Duna-Tisza közt történt atrocitások ügyében a vizsgálat megindult, megbizta a kir. ügyészség egyik tagját, hogy csakis ezzel az ügygel foglalkozzék. Az ügyész elsőnek Beniczkyt idézte meg, de Beniczky nem volt hajlandó az idézést átvenni s kijelentette, hogy az ügyész keresse fel a lakásán, ahol rengeteg akta áll rendelkezésére.

Japán tárgyal Amerikával

A javótételi tanácskozások — A görögök bevonultak Kutahiába

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, július 20. A washingtoni leszerelési tárgyalások egyedüli akadályá eddig Japán tartózkodó magatartása. Egyedül Japán az, amely nem adott még határozott választ Harding meghívására. Ez azonban nem jelenti azt, hogy Japán, ha Amerika részletesen kifejti a távoli Kelet kérdéseinek rendezésére terbevetett programját, el nem megy a washingtoni konferenciára. [Japán megbízásából Shidenhavi washingtoni japán követ tárgyal Hughes külügyi államtitkárral. Ezek a tárgyalások fogják tisztázni az amerikai felfogást. Ha a tárgyalásokat kedvezően befejezik, a leszerelési konferenciának nem lesz többé akadályá.

Loucher és Rathenau folytatják megbeszéléseiket a javótétel kérdéséről. Beavatott helyen úgy tudják, hogy a tárgyalásokat rövidesen befejezik, még pedig teljes eredménnyel. Német politikai körökben is biznak benne, hogy hamarosan ezt a függő kérdést is megoldják és a szerződést aláírhatják.

A kisázsiai fronton a görögök offenzívája győzelmesen halad előre. A görög csapatok elkeseredett harcok után elfoglalták Kutahiát, ahol tízezer foglyot ejtettek. A törökök itt érzékeny veszteséget szenvedtek agyuban és hadianyagban, sok gépfegyvert, tizenkét nehézágyut és rengeteg hadianyag került a görögök kezére. A görög csapatok a görög vezérkarral és a trónörökösrel az ellükön vonultak be a városba. A kutahiai győzelem hírére Athén ünnepeket kilobogóztak a várost és mindenütt a templomokban ünnepi istentiszteletet tartanak. A görög csapatok folytatják előnyomulásukat, elérték a Jemiser Hasid vonalat. Repülő osztagok több hidat felrobbantottak, köztük a hetven méter hosszú Nafili-hidat.

A bukaresti „Dinamita” párisi tudósítója írja: Ha Görögországot legyőznék, a nagyhatalmak abban a zavarban, amely a Balkánon keletkezik, nem fogják utjátállni Bulgária törekvéseinek, amelyek a Balkán-egyensúly megdöntése nélkül szabad kikötő megszerzésére irányulnak az Égei-tengeren.

HIREK

Az Uj Kelet telefonjai:

Szerkesztőség:	977
Kiadóhivatal:	844
Zs. N. Sz.:	558

Es az asszimiláció

Ez is egy adat az asszimiláció lélektanához. Nem túlságosan veszedelmes, inkább csak mosolyra késztető, de mégis, egyfajta jellegzetes megmutatkozása, a félnék, a magát mindendáron eltüntetni akaró, a mindendáron másnak látszani akaró lélekeknek.

Csehszlovákiában megjelenik egy egyébként igen komoly, valószínűleg számottevő és nekünk különösen szimpátiikus politikai napilap. Nekünk különösen szimpátiikus, mert politikai és társadalmi irányja polgári keretek között erősen radikális és irányja eddig meglehetősen megértést mutatott a nemzeti problémákkal és így többek között a cionizmussal szemben is. Persze, nem kolozsvári lapról van szó, nem, — a Kassán megjelenő „Szabadság” című magyar politikai napilapról.

Ez a „Szabadság” című, igen komoly, nagyon is számottevő magyar napilap, meglehetősen gyakran veszi át az „Uj Kelet” cikkeit. Nem szeretnők, ha bárki is félreértene. Mi nem neheztelünk érte, sőt örülünk neki, hogy az „Uj Kelet” cikkei olyan általános elismerésben részesülnek, hogy lapjárásaink, hasábjaink keresztül és szószókat átveszik tőlünk. Még azért sem neheztelünk, ha lapjárásaink nem említik meg, hogy az Uj Keletől vették át majd nem szóról-szóra. Mi csak ezért a „majdnemért” neheztelünk, illetve neheztelünk, ha nem volna inkább mosolyra gerjesztő a dolog.

Néhány héttel ezelőtt, például az Uj Kelet hosszú tudósítást közölt az oroszországi állapotokról, egy most hazatért cionista orvos elmondása alapján. A címben és szövegben ki is tettük, hogy „egy cionista orvos elvtársunk” stb. stb. A kassai Szabadság „majdnem” szóról-szóra leközölte a tudósítást. Majdnem. Csak annyit változtatott rajta, hogy „egy kolozsvári magyar orvos tapasztalatai” stb. stb. Még akkor föltűnt nekünk a dolog, de mosolyogtunk rajta. Most aztán itt a második eset.

Az „Uj Kelet” néhány nappal ezelőtt hosszú és igen érdekes interjút közölt dr. Lupuról, a romániai zsidókérdésről stb. stb. Az interjút belső munkatársunk, sőt lapunk szerkesztője csinálta és írását szignálta is így: m. e. A kassai „Szabadság” című társalapunk ezt az interjút is „majdnem” szóról-szóra átvette. Majdnem. T. i. az első mondatot így változtatja meg: „Egy Bukarestből most visszatért angol hírlapíró...” stb. stb. Az Uj Kelet szerkesztője, kassai lapjárásunk jóvoltából szegény zsidó újságíróból egyszerre angol hírlapíróvá avaszták. Itt karriernek ez se megvetendő.

De mikor úgy elbeszélgettünk róla, hogy mi is lehet mindennek az oka, én vaktában rávágtam: fogadok, hogy a „Szabadság” szerkesztője zsidó. Mert csak zsidó lehet az, aki ilyen következetesen kerüli, ilyen borszasztóan fél ettől a szótól, hogy zsidó. Inkább angol újságíróknak avasztást bennünket, csak az isten szerelmére, valahogyan ne ejtsük ki a zsidó szót. Megnéztük a lap jegyzését: felelős szerkesztő dr. Kendi Zoltán. Hát tényleg. Csakugyan. Ilyen szép magyar neve, csak zsidónak lehet. Dr. Kendinek bizonyosan teljes és világos képe van minden társadalmi kérdésről és megértő ember is, de amikor a zsidó szóhoz ér, visszadöbben. És most egy kérést a mi dr. Kendi szerkesztő kollégánkhoz. Mi ezentúl is örülni fogunk, ha a Szabadság átvesz tőlünk cikkeket. De nagyon kérjük, hogy ne degradáljon és ne avasztószóval bennünket, szegény zsidó szurnalistákat, se angol, se egyéb hírlapírókká.

Az egészet pedig azért tartottuk megemlékezésremélőnek, mert ebben is egy adatot látnak az asszimiláció lélektanához.

— A királyi pár utazása. Bukarestből jelentik: Ferdinánd király és Mária királyné holnap utazik Franciaországba. A király Bagnotlesban fog fürdőkurát venni. Mária királyné Saint Briexba utazik Ileana hercegnővel együtt, ahol más fejedelmi családokkal fog találkozni. Őfelsége franciaországi tartózkodása idején nem hivatalosan meg fogja látogatni Ramboilletben Millerandot is. A felségek hivatalos körútját a koronázás utánra halasztották, amikor ellátogatnak Londonba, Párisba, Rómába és Brüsszelbe. A király nemzetközi autómobil-vezetői engedélyt kapott és így saját autójával fog különböző országokba utazni.

— Felhívás a kolozsvári helyi csoportja felhívja kolozsvári sékellizetőkét, hogy a július 24-én, vasárnap délután 3 órákor a Cheva Kadisa Szentlélek-utca I. szám alatt lévő épületének üléstermében megtartandó kongresszusi delegátusjelölő értekezleten jelenjenek meg.

— Bialik ünneplése. Konstantinápolyból jelentik: Bialikot megérkezése alkalmával Chaim Bejaran országos rabbi, dr. Caleb a cionista szervezet vezetője és Kleinmann héber író üdvözölte. A fogadásnál jelen volt a palesztinai kormány Bevándorló Hivatalának vezetője, Morris angol őrnagy is, aki az üdvözlés alkalmával kifejtette, hogy a cionizmussal szemben, noha nem zsidó, a legnagyobb elismeréssel kell adóznia. A zsidó bevándorlók szorgalma, munkaszeretete és szívszága mindenkit aki őket munkaközben látja, csodálkozásra késztet. En hivatalomnál fogva közelebről ismerem ezt a fajt és mondhatom, hogy a legnagyobb reményekre jogosítanak és a zsidóság mindenképpen megbizhatik bennük.

— A besztercei helyi csoport július 17-iki közgyűlése egyhangulag a következő határozatokat hozta: „Felhívja a csoport valamennyi csoport figyelmét a kongresszusi választásokra és valamennyiüket felkéri, tegyék meg haladéktalanul a szükséges lépéseket az iránt, hogy a kongresszusra kiküldendő delegátusok valamennyien a szabad bevándorlás és a föld nacionalizálása mellett foglaljanak állást, illetve, hogy a megválasztott delegátusok a fenti értelemben kapjanak képviselői megbízást.” A másik határozat így szól: „A közgyűlés felszólítja a Keren Hajjeszód erdélyi direktóriumát, hogy a siker érdekében a Keren Hajjeszód ákeiét haladéktalanul indítsa meg.”

— A „Ceire Cion” Világszervezet erdélyi központja folyó hó 24-én, vasárnap délután 6 órákor a neológ iskola kis imatermében gyűlést tart. Tárgy: Delegátusválasztás a „Ceire Cion” bécsi világszervezetére. A tagok jelenjenek meg pontosan.

— Strindberg darab Palesztinában. Jeruzsálemből jelentik: Az itteni zsidó színház nemrégiben Ibsen „Nóra”-ját adta elő héber nyelven. A darab nagy sikert ért el és az igazgatóság elhatározta, hogy ugyanezzel a társulattal Jaffában előadja Strindberg „Az atya” című darabját. A diszleteket zsidó művészek tervezték; a darab főszerepét Kohn-Bernstein asszony, a moszkvai volt császári színház művésznője fogja játszani.

— Curie asszony radiuma. Párisból jelentik: Curie asszonynak ajándékozott egy gram radium megérkezett Párisba. Az ajándékot nagy elővigyázattal egy olomkazettában szállították. A kazetta arany kulcsa Curie asszonynál van.

— A zsidó nemzeti könyvtár kéziratai. Jeruzsálemből jelentik: Dr. Zlocisti cionista írónak sikerült egy német szociáldemokrata író, Moses Hess „Rom und Jerusalem” című munkájának kéziratait megszerzési. A német író ingyen engedte át a kéziratot, csak azt kötötte ki, hogy mihelyt a zsidó nemzeti könyvtár fizetőképes helyzetben lesz, nyomban kifizeti a kézirat értékét. Dr. Zlocisti ezenfelül megszerezte Graetz a zsidók történetéről írt munkájának eredeti kéziratait és sok ivre terjedő kiadatlan jegyzetét.

— Mozgóképszínház-tulajdonosi kongresszusa. A csatolt területek mozgóképszínházainak tulajdonosi, érdekeik megvédésére, augusztus 24-én, Lugoson, szervezeti alakítanak.

— **A Tisza-pör tárgyalása.** *Buda-pestről táviratozzák:* A Tisza-pörben tegnap Magyar Lajos hírlapíró hallgatták ki, aki tíz évi börtönetét tli. Határozottan állítja, hogy a Nemzeti Tanácsban soha nem esett szó Tisza meggyilkolásáról, sőt amikor egy Horváth nevű matróz erre parancsot kért, Fényes László dühösen támadt rá: Kiverem a szemeket, gazemberek! Nem lehet veletek dolgom! Horváth erre azzal fenyegetőzött, hogy a hajóról bombáztatni fogja Tisza lakását. Elmondja, hogy egy ízben Károlyi Mihálynál szó esett Tisza meggyilkolásáról. Károlyi úgy nyilatkozott akkor, hogy lehetetlen a tettést ki nyomozni s ha el is fognák, biztosan kiszabadítanak a börtönből.

— **Tovább tart a szabómunkások sztrájkja.** A sztrájkoló szabómunkások és munkaadók között megindult az egyezkedési tárgyalás, minthogy mindkét részből ragaszkodnak a sztrájkokozó állásponthoz, megszakadt. Az ügy elintézésére bizottság utazott Bukarestbe, amelyen az érdekelteken kívül a kolozsvári munkügyi kirendeltség is képviselve van. A sztrájk, minthogy elvi kérdésekről, órábér és darabrendszerről van szó, előreláthatólag soká fog tartani.

— **Nászasság.** Hirsch Fannykat Nagyszébenből eljegyezte Hirschblum Kálmán Tordáról. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Szőssel Reginát** (Entredam) eljegyezte Legman Henrik (Retteg). (Minden külön értesítés helyett.)

— **Maxim Gorkij Gerhart Hauptmannhoz.** *Petrográdból* jelentik: Maxim Gorkij felhívást intézett Gerhart Hauptmannhoz, a híres német íróhoz, melyben ecseteli Oroszország sivar helyzetét. Kéri Hauptmann, hasson oda, hogy Oroszországba élelmiszert és gyógyszerket küldjenek. Reméli, hogy az Európában és Amerikában élő értelmiség nem nézi közömbösen az orosz nép szenvedéseit.

— **Magassági rekord a repülésben.** *Párisból* jelentik: Kirsch aviatikus ma Páris mellett 10 500 méter magasra szállott fel.

— **Erkölcserendészeti razzia.** Szerda este az egész városban erkölcserendészeti razzia volt. Ez alkalommal tizenegy nőt előállítottak a rendőrségen, ahol, miután megvizsgálták őket, tízet betegnek találtak. Ezeket kórházba utalták, az egészségeseket szabadon engedték.

— **Elfogott betörő.** Néhány nappal ezelőtt Hirsch Jakab Malom-utcai fakereskedő bejelentette a rendőrségen, hogy telepéről tizenöt ezer lei értékű deszkát elloptak. A rendőrség megindította a nyomozást és ennek eredményeképpen tegnap elfogták Tordai József állásnélküli sofőrt aki a lopást beismerte és Kertész János kolozsvári lakost nevezte meg orgazdnának. A detektívek Kertész lakásán házkutatást tartottak és az ellopottdeszkákat megtalálták Tordait átkísérték az ügyészségre, Kertész ellen pedig megindították az eljárást.

— **Rendőrségi hírek.** Fehér Imre Kis-utca 33. számú lakos bejelentette a rendőrségen, hogy különböző ruhaneműket elloptak tőle. — Lahodin József Izabella-utca 3. számú lakos ezeröttszáz leies lopásról tett bejelentést. — Soerstein Emánuelné Calea Victoriei 87. számú lakostól háromezer leit loptak el. — Mezei Lajos Kalandos-utca 30. számú lakos arról tett panaszt, hogy kétszáznegyven leit elloptak tőle. — Minghardt Mihály kolozsvári lakos nyolcszáz leies zsarolást jelentett be. — Leitner Emma Mikó-utca 3. számú lakos ötezer leies butorrongálás miatt emelt panaszt.

— **Bámbó Béla marosvásárhelyi** hírnéves zenekara és Nátyi Károly nótás kisbögös fog e hó 20-ai esténként a Park kávéházban hangversenyezni, ezen eseményezésbe menő estélyekre felyhívjuk a n. é. közönség figyelmét.

— **Litografia SZIDON** Lugos vezérképriszletet Erdély részére Szilágyi Ferencc, Cluj, Piata Unirei 24. Telefon 808.

— **Nagy Gyula-album.** Pálos István hírlapíró felkéri azokat, akiknél Nagy Gyula-album gyűjtőív van, sziveskedjenek elsámolásra befáradni az „Ellenzék” szerkesztőségébe naponta délután 3 és 5 óra között.

— **Dr. Fried Ábrahám** ügyvédet a marosvásárhelyi ügyvédi kamara Marosvásárhely székelyhelyi bejegyezte, ahol ügyvédi irodáját megnyitotta.

KÖZGAZDASÁG

Az erdélyi gazdasági élet sérelmei

A Munkaadó Szövetségek országos gyűlése — Mik a sérelmek és kivágások

— Az Új Kelet tudósítójától —

A Magyarországtól Romániához csatolt területek Munkaadók Szövetségei a gazdasági élet aktuális és fontos problémáinak megvitatása céljából az elmúlt napokban Nagyszébenben értekezletre gyűltek össze. Kolozsvár, Brassó, Nagyszében, Marosvásárhely, Szatmár és a többi nagyobb város munkaadói dr. Friedl Alfréd gyárigazgató elnökelete alatt letárgyalták és memorandumba foglalták mindazokat a kérdéseket, amelyek véleményük szerint a termelési rend konszolidációját akadályozzák, sőt lehetetlenné teszik. Felemelték szavukat a gazdasági szervezkedést gátló intézkedések ellen. Megsürgötték a munkaszüneti napok egységes szabályozását, rámutattak azokra a viszásságokra, amelyek a munkaidőnek az ország különböző területein különböző módon való szabályozása következtében jelenleg fönállanak. Határozott állást foglaltak a munkás-pénztárak autonómiájának visszaállítása mellett, amelynek hiányában jelenleg a munkás-pénztárak hivatásuknak megfelelően nem tudnak. Végül mélyreható szociálpolitikai program alapelveit fektették le.

A társadalom minden rétegét közelről érdeklő memorandum részleteit dr. Böszörményi Sándor főtitkár a következőkben foglalta össze munkatársunk előtt:

A gazdasági szervezkedés teljes szabadságának biztosítását a munkaadók az állami és társadalmi rend alapját képező termelési rend konszolidálása érdekében követelik. Ha a szervezkedés szabadságának hiánya folytán egyik vagy másik termelő társadalmi réteg erő kifejtése lehetetlenné válik, a harmonikus fejlődésnek meg kell akadnia. Az előttünk levő szomorú példákra való hivatkozással erőlyesen követelik azért a munkaadók az immár életbeléptetett szakegyesületi törvény legmértányosabb alkalmazását s addig is, amíg az előirt formáságoknak az előirt hat hónap alatt minden gazdasági szervezet megfeleljen, a már működő szervezetek részére a legteljesebb szabadság biztosítását.

A munkaszüneti napok egységes rendelkezésének hiánya a termelő munkát igen károsan érinti. A zavarok abból származnak, hogy míg a gazdasági érdekeltségek a gyulafehérvári határozatok és a Consiliul Dirigent által kiadott 23. számú decretum értelmében ezeken a területeken ma is a régi magyar munkaszüneti törvények és rendeletek hatályát vitatják, addig a hatóságok az 1910. évi regátbeli munkaszüneti törvényre, a közhivatalok munkaszüneti napjait rendező ez évi 1191. számú minisztertanácsi határozatra, vagy éppen a regátbeli naptárakra hivatkozva, lépten-nyomon és minden esetben meglepetésszerűleg oly napokon is munkaszünetet rendelnek el, amelyek a régi magyar munkaszüneti törvény értelmében mint vallásos ünnepek tetszés szerint volnának megtartandók. A munkaadók hivatkozással a különböző szakminisztériumok ismételt ígéretére, végre rendezni kívánják a kérdést és javaslatot tesznek, sőt egy törvénytervezet kidolgozását is vállalják az egységesítés kerestülvitele céljából. Vezető elvük, hogy a vasárnapokon kívül csak 1—2 döntő jelentőségű nemzeti ünnepen kelljen a termelő munkát beszüntetni, a vallásos ünnepeket pedig minden termelő vállalat úgy tartsa meg, amint azokat a munkaadók és munkások között létrejött szerződések szabályozzák.

Végleges döntést és egységes rendezést követelnek a munkaadók a munkaidő kérdésében is. Rámutatnak arra viszáss helyzetre, hogy míg a Consiliul Dirigent által 1919-ben kiadott XII. sz. decretum a csatolt területeken a nyolc óras munkaidőt még a washingtoni egyezmény keretein túl is életbeléptette, a regátban a legtöbb vállalatban ma is 10—12 órát dolgoznak s ilyenformán a kapcsolt részek termelő vállala-

lati az ország területén belül is versenyképtelenné válnak s ezért követelik a munkaidők egységes szabályozását. Kérik azoknak a vállalatoknak, így például a fűrészfűzemek munkaidőjének meghosszabbítását, amelyek az egészségtelen gazdasági viszonyok folytán a nyolc óras munkaidő mellett a legjobb akarattal sem képesek föntartani termelésüket.

A XIX-es számú kormányzótanácsi decretum és az annak következtében beállott viszásságok fölött a munkaadók összes eddigi sérelmeik összefoglalásával súlyos kritikát mondanak. Rámutatnak a biztosítási kötelezettség kiterjesztéséből magára a pénztárra visszaháramló károkra és veszélyekre s kimutatják, hogy amennyiben pl. a mezőgazdasági munkástömegek továbbra is a decretum előírásai szerint fizetik díjtételeiket, a pénztárak kénytelenek lévén az ipari munkásság által befizetett díjtételeket a mezőgazdasági munkások segélyezésére fordítani s ezáltal válságba kerülnek. Erőlyesen tiltakoznak a balesetbiztosítási járulékok kirovási módja és mértéke ellen, amelyet törvény- és szabályellenesnek minősítenek. A bajok orvoslását csak az *autonomia* sürgős visszaállítása útján remélik s bejelentik, hogy ennek elérése céljából az összes munkaadó és munkásszervezetekkel egységes akciót fognak kezdeni.

A Munkaadók Szövetségének ezt az akcióját általában csak helyeselni lehet. A magunk szempontjából helytelenítjük azonban, hogy a gyűlés nem vette figyelembe a zsidóság speciális érdekeit, például a munkaszüneti napok rendezésénél, holott tudniok kellene, hogy a zsidóság a szombat megtartása mellett és így a kötelező vasárnap munkaszünet ellen indított akciót. A szervezkedés szabadsága előfeltétele a gazdasági élet nyugodt menetének, ugyszintén a munkásbiztosító pénztárak autonómiájának visszaállítása is egyike a legsürgősebb feladatoknak. A Munkaadók Szövetségének liberális és objektív határozata e pontokban csak megnyugvást kelthet a gazdasági élet minden rétegében.

— **Beviteli korlátozások Magyarországon.** *Budapestről* jelentik: A kormány a napokban kiadja azoknak az áruknak a jegyzékét, amelyeket Magyarország területén csak engedéllyel szabad behozni. Ez nem jelent teljes tilalmat, csupán korlátozott iparvédelemről van szó, ami az olcsó külföldi produktumokkal szemben szükségessé vált. Az a bizottság, amely a jegyzéket elkészítette, figyelembe vette a termelők és a fogyasztók szempontjait egyaránt. Behozatali engedély kell ezután a következő árukhöz: kocsikenőcs, belföldön is telőállítható olajok, cernák, szalag, paszomántárak, kaucsuk, vasedény, emallirozott bádógedények, drótáru, vonatkerék, írótoll, lokomotív, lokomobil, gőzgep, gázcső, elektrotechnikai cikkek és még kisebb forgalmi jelentőségű áruk behozatalához.

— **Palesztinai jelzálogbank.** *Jaffából* jelentik: Az Amerikából visszatért cionista delegáció elhatározta, hogy a Keren Hajjeszód számára befolyt amerikai ajándékokat egy Palesztinában felállítandó jelzálogbankban helyezik el. A bank elsősorban a nagy házipítési program végrehajtását fogja szolgálni, egyúttal pedig hozzájárul a nagy munkaprogram megalkotásához. Azt hiszik, hogy e jelzálogbankot több zsidó pénzügyi szervezet is alaptőkéje felemelésével fogja támogatni.

— **Francia bankalapítási terv Romániában.** Egy párisi, a Crédit Foncier d'Algérie érdekeltségébe tartozó pénzcsoport ötvenmillió frank alaptőkével, a francia-román kereskedelmi összeköttetés kimélyítésére bankot alapít Bukarestben.

— **Szabadon exportálható termények Szlovákiába.** *Pozsonyól* jelentik: A külkereskedelmi hivatal pozsonyi kirendeltségének közlése szerint július elsejétől az alanti cikkek hozhatók be szabadon Szlovákiába: buza, árpa, zab, rozs, bab, borsó, lencse, liszt, rizs. Az importált cikkek mennyiségét továbbra is be kell jelenteni a közlelmezési hivatalnál.

Magyarország jóvátételi kötelezettsége. Bécsből jelentik: A legfőbb tanácstól kiszivárgott hírek szerint Magyarországra igen súlyos jóvátételi összeget vetettek ki, amely könnyen válságba sodorhatja Magyarországot egész gazdasági életét. A korona nagymértékű esése (Zürichben 2'85-ről 1'85-re esett néhány nap alatt) már ezzel van összefüggésben. Magyarországnak 35 millió aranyfrankot kell fizetnie készpénzben, ezenkívül át kell engednie állatállományának nagyrésztét, továbbá a pécsi szénbányákat is husz évi kitermelésre Jugoszláviának és Olaszországnak kell átengedni.

Fizetéképtelen magyar cégek. Budapestről közlik: A következő cégek ellen rendelték el újabban a csődöt: Fischer Ferenc, vas- és fémáru-cég Budapest; Spitzer L. Ádám fakereskedő, Budapest; Szóke és Beck, export-import cég, Budapest; Lusztig Dániel fakereskedő, Kondó; Mayer Mór főzelék, gyümölcs és fanagykereskedő, Miskolc.

Valutapiac:

Bukarest, jul. 20. Márka 96-96 1/2, leva ---, font sterling 255-260, francia frank 640-650, svájci frank 1250-1300, lira ---, drachma ---, dollár 69-70, arany ---, ezüst ---, osztr. kor. 10 3/4-11, magyar korona ---, szokol 102-103, lengyel marka 4'25-4'30, dinár ---.

Páris, jul. 20. Bukarest 17, London 4637, Newyork 129, Róma ---, Svájc ---, Prága ---, Berlin 16'75, Bécs ---, Hhá ---, Athén ---.

Bécs, jul. 20. Lei 1125, dollár 836, belga frank ---, francia frank 6535, svájci frank 188 1/2, holland forint 257 1/4, dán korona 125'75, jugoszláv korona 2018, norvég korona 107 3/4, svéd korona 173'70, szokol 1092, leva 720, lira 3775, marka 1103, lengyel marka 42, font sterling 3010, rubel ---, magyar korona 261 1/2.

Budapest, jul. 20. Lei 420-430, font ster. ---, leva ---, dollár 305-315, francia frank 2430-2440, marka 400-415, lira 1390-1410, osztr. kor. 37-38, rubel 38-39, svájci frank ---, szokol 410-420, dinár 750-770, lengyel marka 15 1/2-16 1/2, napoleon ---.

Zürich, jul. 20. Bukarest 837, Berlin 795, Amsterdam ---, Newyork 607, London 2186, Páris 4725, Miláno ---, Brüsszel ---, Kopenhága 91 3/4, Stocholm 127 1/2, Krisztiania 78'50, Madrid ---, Prága 790, Budapest 190, Zágráb 390, Buenosayres ---, Varsó 32, Bécs 69, osztr. leb. kor. ---.

Berlin, jul. 20. Amsterdam ---, Brüsszel ---, Kristiania 989, Kopenhága 11'8 80, Stockholm 1599 85, Helsingfors ---, Róma 344 65, London 276'20, Newyork 76'67, Páris 596'15, Zürich 1264'70, Madrid ---, Bécs 1008, Prága 9930, Budapest 2437, Bukarest ---.

SPORT

A VAC erdélyi fogadtatása. Egész közép európa sportéletének szenzációja volt az a hámulatos sportkarné, amelyet az elmúlt évben futott meg a budapesti Vivo-Athletikai Clubb football-csapata. Ez a kitűnő football-legyűttes, amely már holnapután Nagyváradra érkezik, hogy erdélyi turáját megkezdje, olyan szép játéktípusú és tudást reprezentált, amely különösen a játék szépségét tekintve, méltóan állítja a budapesti elsőosztályú bajnokságot, az MTK mellé. A VAC-ot bámulatos teljesítménye csak az utolsó évben tette szélesebb körben ismertté, holott ez a kitűnő budapesti zsidó csapat hosszú és eredményes multira tekinthet vissza. A budapesti teljes zsidó ifjúság alapította ezt a sportegyletet még 1906-ban, amikor Magyarországon a zsidó nemzeti szervezkedés az első kísérleteknél tartott. Játékdresszére már akkor a Dávid-pajzsot tűzte ki, de a magyar hatóságok azzal a megokolással tiltották meg a viselését, hogy a szerintük tévesen felekezetinek tartott jelvény használatát nem engedheti meg a sportéletben. Az egyesület akkor a nevében szereplő V, A, C, kezdő betűket úgy stilizáltatta monogrammba, hogy az egy tökéletes Dávid-pajzsot adott. Ezzel a monogrammal és kék-fehér dresszben játszott végig a keresztény kurzus alatt is összes mérkőzéseit és ezt a dresszet használja erdélyi körútja alkalmával is. A legutolsó, 1913-ban tartott bécsi cionista világkongresszus alkalmával a VAC is résztvett a világ összes zsidó sportegyleteinek Bécsben rendezett nagy atlétikai és football-versenyén. Ez alkalommal igen szépen szere-

pelt, amennyiben a vívásban és kötélhúzásban az első díjat nyerte el. A háború akadályozta meg a sportegylet további fejlődését és a háborus évek az egylet hanyatlása jegyében multak el. Annál intenzívebb és rohamosabb fejlődésnek indult a VAC a háborút követő forradalmi átalakulások alatt. Fejlődése csúcspontjára a keresztény kurzus alatt lendült fel a budapesti egyetlen zsidó sportegyesület. Vezetősége élére egy páratlanul lelkes, agilis és áldozatkész sportférfit, Szabó Andor került, aki az erdélyi sportéletben is kitűnő nevet vívott ki magának. A VAC alapítói és volt klubtagjai közül most többen Erdélyben élnek, természetesen, hogy megtesznek mindent nagyra fejlődött régi sportegyesületük erdélyi fogadtatás érdekében. Gondoskodnak arról, hogy anyaezületük méltó, impozáns fogadtatásban részesüljön Erdély ama városában, amelyekben a VAC megfordul. Így már holnap többen Nagyváradra indulnak, ahol a Makkabea sportegylet bevonásával fogják előkészíteni a VAC ottani fogadtatását és szereplését.

A Haggibbor Szamosújváron. A Haggibbor vasárnap délután a szamosújvári Spárta ellen első csapatát a következő összeállításban szerepelteti: Sugár - Pollák, Wesel - Jacobi, Braun, Noe - Feuermann, Wess, Farkas II, Reményi, Nyul. A Haggibbor footballintézője, Jakobi Ernő felhívja a kijelölt klubtagokat, hogy vasárnap délután pontosan fél 3 órakor a Park-kávéházban utrakészen jelenjenek meg.

A népszerű kolozsvári footballcsapatot nagyobb kiránduló társaság kíséri el. Akik csatlakozni akarnak a társasághoz, jelentsék ezt be Sporn Simon titkárnál a Zsidó Nemzeti Szövetségben. A Szamosújvári Vasut igazgatósága a kirándulóknak külön kocsit tart fenn a vasárnap délután félnégykor induló és az este kilenckor Szamosújvárról visszainduló vonathoz.

A birkózómérkőzések III. estje. Izgatott várakozás és feszült érdeklődés előzi meg a birkózóversenyek harmadik estjét. Ez estén kerülnek össze a legerősebb ellenfelek egymással, úgy, hogy hatalmas viadalra lehetünk elkészülve. Richter német bajnok, Fripold tiroli bajnokkal mér össze erejét. Varga a magyar világbajnok Solari felsőausztriai bajnokkal birkózik. Trintensky cseh-szlovák világbajnok, aki már az első estén mesteri fogásaival és mozgékonyágával bámulatba ejtette nézőközönséget, legerősebb ellenfelével és riválisával, Steinbach bécsi bajnokkal kerül össze.

A birkózóversenyek fél 9 órakor kezdődnek. Előtte és a versenyek szüneteiben a vasutasok zenekara játszik. A helyárák olyan olcsók, hogy mindenki megválthatja jegyét.

Büfiféről és megfelelő világitásról gondoskodás történt. A nézőknek felejtethetetlen estben lesz részük.

MOZIHIREK

A mozgók műsora: „Xa-Xa” egyfolytában a Szinkör-mozgóban. A közönség általánosan megnyilvánult óhajára a „Xa-Xa” előadásait nem szakítják meg a Szinkörben, hanem a részeket egymásután fogják előadni. Ennek folytán a másik nagy attrakció, a „Mil-Hók a kofferben” ezúttal nem a Szinkörben, hanem az Urániában fog színrekerülni. Ugyancsak százan meg százan fordultak a Szinkör vezetőségéhez ezzel a kéressel, hogy az első részt, amelyet nem láthattak, még egyszer vetítsék. Az igazgatóság eleget akar tenni e kívánásoknak s eszerint változtatja meg a műsort. Tehát pénteken és szombaton a „Xa-Xa” második részét adják, ahogy eredetileg hirdette volt. Vasárnap is az eredetileg hirdetett műsor: „Mea culpa” fog előadásra kerülni. Hétfőn a „Xa-Xa” első része, kedden a „Xa-Xa” második része még egyszer, azután a „Xa-Xa” harmadik része fog vetítésre kerülni. — Vasárnap délelőtt gyermekelőadás a Szinkörben. Vasárnap délelőtt, rendkívül olcsó helyárák mellett látványos, tanulmányos és humoros Pathé-műsorról gyermekelőadást tartanak a Szinkörben. A kicsinyeknek dr. Csillag István fog mesélni. — Egyetem-mozgóban: pénteken, szombaton, amerikai dráma, „A kis kalózkod”. Bájós gyermekszereplőkkel. Vasárnaptól, „Ikarosz”, Hermann Bang Michael híres regénye filmen. A napféle törő ember tragédiája, kinek szárnyait elperzseli a mérészen megközelített Nap és szárnyaszegetten hull alá, a ragyogó magasságból. — Uránia mozgóban: Péntek, szombat, a búbájos és rendkívül tehetséges Mia May egy mesteri alakítása fogja gyönyörködtetni a közönséget, az „Öt perccel később” című sorstragédiában. Vasárnaptól egy bájós amerikai vígjáték, „A kedvenc”, (Dearling). Főszerepben a szépséges Luis Lovelly, Juliette, a bájós és kedves divatárus leány, egy tündérrájlíróról ábrándozik, ki fénybe, pompába fogja emelni. A szeszélyes sors, sok mulattató kaland után teljesíti is forró óhajátát.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
 Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv.-t.
 Szerkesztőség: Gáta Reg. Ferdinánd (volt Poronc József-ut) 43.
 Kiadóhivatal: Szentlőlel-utca 1/a.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,
 Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.
 Telefon 71 Interurban

Állandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karlsbaldi porcellán, díszmű- és konyhaberendezési cikkekből.

Restaurant Bihor étterem (volt Lloyd)

ujjonnan átalakított télterhelyisége **GRÓSZ FARKAS és STEIER DÁVID** vezetése alatt 300 személyre berendezve **MEGNYILT!**

LAKODALMAK és BANGKETTEK rendezését jutányossá vállaljuk

ORADEA-MARE אונטר דער לייטונג ר' מנחם זאב ראם שד"ר ש"ב בקהל ראם נאלאנטא תחת דגל הרה"ג מוהר"ר יוסף צבי דויטשקין שליט"א (NAGYPIAC TÉR)

Befőttes- és uborkás-üvegek megérkeztek

prima minőségben legolcsóbb árban kaphatók

Táblaüveg — Ablaktapasz
 Kristályfehér üvegáruk —
 Porcellánáruk — Wilhelmsburgi kőedény — Keretlecek

waggontételben is kaphatók

Komlós Testvérek
 ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD
 Kérjen árajánlatot!

Pályázat.

A nagyváradi orth. hitközségnek azonnal betöltendő egy samesz-masgiach állás, aki a mikvét is kezelje. Szigoruan vallásos, kicsi családúak pályázhatnak. Fizetés megegyezés szerint.

Schwartz Mór
 hitk. elnök

Hölgyek figyelmébe!

Legújabb divatu bukaresti, párisi és bécsi minták szerint

műhimzés
damburirozás
gépajurozás
gouvrirozás
plissirozás

gyorsan és szépen készül a műhimző és gouvrirozó szalonban

Unió-utca 15. Emelet

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sze ára 1 lei. Vestagabb betűvel a lei
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lei.

„Szerencse“ jellegre
levél van a kiadóhivatalban. Kérem átvenni. 2207-I

Perfekt magyar-német
levelező, aki gépen is ír (lehet nő is) azonnalra felvétetik. Afánlatok „Perfekt 30“ jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 2206-I

Utlevélek láttamozását
gyorsan, garanciával elintézek. — Értekezni Rosenzweig fűzőüzletében, Str. Juliu Maniu (Deák Ferenc-utca) 6.

Két intelligens fiatalember
butorozott szobát, esetleg két ágyat keres. Cim: Gombos-nyomda, Minorita-utca.

Berendezett fűszerüzlet,
lakás berendezve és bevetit kerthelyiség sürgősen átadó. Cim a kiadóhivatalban. 2208-I

A közönség figyelmébe !!
Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Kovács Albert uraltársulva módomban van a közönség legkényesebb izlésének is eleget tenni. Műhelyemben allandó kész cipők kaphatók. A n. é. közönség szives pártfogását kéri
IZRAEL ALADÁR

Zsidó-konviktusomban
2208-1
elhelyezést nyernék középiskolai nyilvános- és magánvizsgálók. A magánvizsgálók sikerét intenzív tanítással biztosítom Careil-Mare (N. károly)
NAGY JÓZSEF GH. BRATIU

HA vérszegénységben, idegességben, az ivarszervek által bántalmazásban szenved, vegye meg a párisian gyógyhatású fürdői célokra használt — kitűnő vassárvanyos természetes vaslépést (Eisenmineralmoor, Moorsalz) kapható minden mennyiségben a

Róza nagydrogeriában
(Cluj—Kolozsvar, Piata Unirii 23. Máltyás kir. tér) — 1215

Butor- és épületvasalást, gazdasági cikkeket, permetezőit, stb. megjelölő olcsó árban szállítok postán és vassuton. Kérjen árajánlatot. 1248

Stern vaskereskedő
Oradeamare-Nagyvárad
Str. Nicolea Jorga (Zöldfa-utca) 10. sz.

Feladasi hirdetés.

Berbesti község (Maramures) 4475 m² műfára és 6918 méter tűzfára becsült vasút melletti tölgyerdeje 1921 aug. 11-én nyilvános írás- és szóbeli árverésen eladatik. Becsár 683.007 lei. — Bánatpénz 68.300 lei. Feltételek nálunk megtekinthetők.
2208-1

ELŐJÁRÓSÁG.

CITROM

(: othadt mentesen) — mazzolát, mandulát, mazgort és vanilát szállít nagyobb mennyiségben

LÉB FIVÉREK CLUJ,
Piata Mih. Vit. (v. Széchenyi-tér) 8
TELEFON 471 TELEFON

CHEMNITZ & chamotttégla és sodronykötél kapható;
VIDERKE és TÁRSA cégnél TIMISOARA,
Fabrica Splaiul Penes Curcanul (Klapkasor) 8. (2191-1) Telefon: 840

Legfinomabb

süccatürgipsz a Krámer-féle egeresi gipszgyárból kapható kicsinyben kilogramonként 30 banlert ab CAL REGELE FERDINAND 70. SZÁM alatti telepünkön, — vagontételnél 2600 lefert ab itteni állomás

BOGNÁR és SZÁNTÓ
Erdélyi Kereskedelmi r.-t. áruosztálya, Cluj

Kereskedők figyelmébe!

Nagy küldemény friss és tartós
citrom érkezett

Azonkívül szardellagyűrűk, szardimák, mindenfajta gyamatárúk és déligyümölcsök a

Rutz és Bernát céghez,
ahol a legolcsóbb napi áron lesz kiárusítva
Telefon 3-97 Telefon

Sárga kocsikenőcs gépész, szappan és mindenféle növényolajok vagon-tételben kapható „MERCUR“ vegyigyár Cluj, Kriza-u. 4

Szörme

átalakítást, javítást és festést nyári idő alatt minden mennyiségben jutányos árban vállalok. Szörme megóvást még e hó végéig elfogadok

EISENSTÄDTER & Co.
Blanari szörmeárúháza
Cluj, (Kolozsvar).
Cal. Viet. (v. Kossuth L.-u.) 2. Tel. 1-49

FRÄNDEL EMÁNUEL és REIN SÁMUEL
1196
kézműáru nagykereskedése
Cluj, Piata Vit. Mihaiu (v. Széch.-tér) 34 Dick-ház.

Pálinkás hordók, jó karban — fővonalon eladók. Cim a kiadóhivatalban

Feltűnő olcsó árak!

Most érkezett nagy mennyiségben békebelli minőségű prima flor- és musslin-harisnya divat színekben. Gyermek-harisnya, prima flor, minden nagyságban. Nagy választék női selyem-, gyapjú kabát- és átkötésbluzokban 1197

BLATT

KÖTÖTT SZÖVÖTT ÁRUHÁZA
CLUJ, FÖTÉR 13. SZÁM

KRISTÁLY
1199
Fest, tisztit. TELEFON 500, 11-21

FIAT TEHER-AUTÓK FIAT

35 HP 2 1/2 TONNÁS
KAUTSCHUK BANDAGEAL

Legellenállóbbak és legtakarékosabbak. — Legnagyobb könnyedséggel fut — a legmagasabb emelkedéseken is. Különböző teherautók és **TURISMAK** állandóan kaphatók

Uzinele Metalurgice Bucuresti,
Fabrica de Chibritur 24. Telefon 2-2

Bakkfaanyagot gözölt szelezett és szelezotient minden méretheben szállít gimboac fűrészteléről a „Bisztra“ Erdőkihasználási R.-T., Timisoara.

„Melissát“ kérjen, ha fluom! cukorkát akar!

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirii (v. Mátyás király-tér) 23.
Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendezetes gyűjtő- és vagonforgalom a külföld, valamint a belföld minden irányából és irányába. — — — Fuvardíjviszterítés és felülvizsgálati irada.

Csak egy ut vezet az erőhöz, egészséghez a pártatlan határu
HIGIEA SÓSBORSZESZ
Kapható mindenütt!
Gyártja: „HIGIEA“ Kosmetikai és Vegyészeti Gyár
1214
CLUJ — KOLOZSVAR

295 LEIÉRT 295
csak a volt Lakatos-áruházban
EISENSTÄDTER FÜLÖPNÉL
Str. Regina Maria (Deák Ferenc-utca) 13. szám alatt kaphat
gyermek sportkosuit, nyugvágyat és gyermekszékét

Szikvizgyárosok figyelmébe
Ajanlunk elsőrangú cseh gyártmányu szódavizüvegeket teljesen felszerelve, a legolcsóbb napi árban Szifonfejeket saját külföldi mintára berendezett gyárunkból alumíniumból vagy cinnből. — Mindennemű a szódavizgyártáshoz szükséges kipróbált minőségű gummiáru — állandóan nagy — választékban raktáron —
Neumann Testvérek Lugoj (Banat)

BERNÁTH DEZSŐ N.-BÁNYA
vashámor. kovácsmunkák, kapa, lapátgyártás, gépjavítások erdeli iparvasuti kocsik gyártása.
2117-1

Ha Brassóban jár,

ne mulassza el megtekinteni női- és férfidivatáruházuakat, ahol állandóan a legjobb minőségű és legolcsóbb saison cikkek vannak készletben

Klein József és Fia

Brassó, Kolostor-u. 24. R. kath. templommal szemben

Kadima kiadóvállalat r. kiadása, Cluj—Kolozsvar.